

**ОРАТИВСЬКИЙ РАЙОННИЙ СУД
ВІННИЦЬКОЇ ОБЛАСТІ**

вул. Героїв Майдану, 88 смт. Оратів Вінницької області, 22600,
тел/факс (04330) 2-14-46, тел. 2-12-59
E-mail: inbox@or.vn.court.gov.ua

№1/34/2017 від 18.04.2017 року

**Апеляційний суд
Вінницької області
(для судді Шемети Т.М.)
вул. Соборна, 6 м. Вінниця, 21000**

На №1-11/2-2016/ЕП-472 від 16.03.2017

УЗАГАЛЬНЕННЯ

судової практики розгляду Оратівським районним судом Вінницької області з питань заявлення самовідводів суддями; задоволення відводів (самовідводів), заявлених суддями за 2016 рік

Забезпечення кожному громадянину права на справедливий та неупереджений суд – це одна із основних засад судочинства демократичної держави. Судова процедура вважається справедливою тільки тоді, коли вона спрямована на забезпечення верховенства права, законності, рівності учасників процесу перед законом і судом, змагальності, гласності та відкритості.

Європейський суд з прав людини неодноразово у своїх рішеннях встановлював, що вимога «неупередженості» має два аспекти. По-перше, суддя повинен бути суб'єктивно вільний від особистих упереджень або пристрастей. По-друге, він повинен бути об'єктивно неупереджений, тобто гарантовано виключати будь-які сумніви щодо цього.

Главою 3 першого розділу ЦПК України «Склад суду. Відводи» визначено правові норми, які регулюють порядок відводу в цивільному процесі. Вказані норми регламентують певну сферу цивільних процесуальних відносин – відвід судді, секретаря судових засідань, експерта, спеціаліста, перекладача. Варто зазначити, що нормативного закріплення термін «відвід» ЦПК не містить.

За колом суб'єктів, на яких поширюються підстави для відводу в цивільному процесі, їх можна поділити на дві групи: загальні та спеціальні підстави. Загальні підстави відводу – це такі підстави, за якими можна спростувати неупередженість та об'єктивність будь-якого суб'єкта, якому можна заявити відвід у цивільній справі. До загальних підстав відводу судді, секретаря судових засідань, експерта, спеціаліста та перекладача в цивільному процесі можна віднести такі. 1. Під час попереднього вирішення цивільної справи особа брала участь у процесі як свідок, експерт, спеціаліст, перекладач, представник, секретар судового засідання (п. 1 ч. 1 ст. 20, ч. 1 ст. 22 ЦПК України). Фактично тут мова йде про недопущення суміщення двох

процесуальних фігур в одній особі, оскільки попередня участь у справі у певному процесуальному статусі (наприклад, як представника) може надалі негативно вплинути на виконуваних обов'язки по справі (наприклад, як судді). Інтереси особи можуть змінюватися з плином часу залежно від її стосунку до цивільної справи. Щоб забезпечити максимальну об'єктивність у вирішенні цивільної справи, законодавець зобов'язує осіб, яким можна заявити відвід, вчинити самовідвід при їх попередній участі у справі, або надає особам, що беруть участь у справі, можливість реалізувати право на відвід із цієї підстави.

Не слід плутати попередній розгляд цивільної справи з попереднім судовим засіданням, яке може проводитися на етапі підготовки цивільної справи до судового розгляду. Попереднє судове засідання не свідчить про завершення процесуальних дій у цивільній справі, а тому його завершення та перехід справи у судове засідання не означає припинення процесуальної діяльності в ній. Не можна також вважати наявними підстави для відводу за п. 1 ч. 1 ст. 20 ЦПК України, якщо особа брала участь у вирішенні не цивільної, а іншої судової справи за участі сторін, наприклад, кримінальної чи Автор розкриває юридичну природу загальних підстав відводу в цивільному процесі та, визначивши їх коло, характеризує на матеріалах судової практики. За результатами аналізу загальних підстав відводу в цивільному процесі пропонується вдосконалити чинне цивільне процесуальне законодавство. Тут радше необхідно виходити із результатів раніше розглядуваних судових справ та заявляти відвід за п. 4 ч. 1 ст. 20 ЦПК України: «... наявність інших обставин, які викликають сумнів в об'єктивності та неупередженості». Але характерним є те, що вказана підстава віддається на розсуд суду, бо вона є відносно визначеною, тоді як коло підстав для відводу, вказаних у п. 1 ч. 1 ст. 20, є абсолютно визначеними. Тобто при їх встановленні, незалежно від того, об'єктивно чи ні поведе себе ця особа у процесі, її потрібно відвести. Крім того, за цією підставою на учасників справи також покладається обов'язок самовідводу, що створює до даткові гарантії прав осіб, які беруть участь у справі.

Оратівським районним судом у Вінницькій області у Вінницькій області у цивільних справах перебувало 9 заяв про відводи (самовідводи) головуючих у справах.

Так, у цивільній справі №132/2933/15-ц при розгляді за позовом Куницької (Долюк) Тетяни Вікторівни до Куницького Олександра Миколайовича про відібрання і повернення дитини відповідачем Куницьким О.М. заявлено відвід головному судді Лисаку О.І., оскільки, на його думку, суддя Лисак О.І. заінтересований у розгляді справи на користь позивача. Ухвалою суду від 28.04.2016 року у задоволенні заяви про відвід відмовлено у зв'язку з необґрунтованістю та безпідставністю.

У цивільній справі №141/301/16-ц за позовом Долюк Тетяни Вікторівни до Куницького Олександра Миколайовича, Мацієвського Артура Вікторовича про визнання права спільної сумісної власності на майно, головуючим суддею Кругликом В.В. заявлено самовідвід, який ухвалою суду від 17.08.2016 року задоволено. Відвід мотивований тим, що головуючий є потерпілим по кримінальному провадженню № 2016020250000010 від 15.01.2016 року за ознаками кримінального правопорушення, передбаченого ч.1 ст. 190 КК

України, слідчим у якому є відповідач Мацієвський Артур Вікторович, тому подальший розгляд справи ним може викликати сумнів в об'єктивності та неупередженості судді.

У цивільній справі №141/1131/15-ц за позовом Артюхова Сергія Юрійовича до Гринчук Асі Миколаївни, третя особа служба у справах дітей Оратівської РДА Вінницької області про усунення перешкод у спілкуванні з дитиною та її вихованні, та визначення способу участі у вихованні дитини та спілкуванні з нею представником відповідача Крицьким В.В. заявлено відвід головуючому судді Круглику В.В., оскільки, на його думку, він перебуває у дружніх стосунках з головуючим. Ухвалою суду від 06.01.2016 року у задоволенні заяви про відвід відмовлено у зв'язку з необґрунтованістю та безпідставністю.

У цивільній справі №141/1186/15-ц за позовом Друзя Петра Івановича до Оратівської районної державної адміністрації Вінницької області, Шевчук Оксани Юріївни про захист честі, гідності та ділової репутації, стягнення моральної шкоди представником відповідача Оратівської районної державної адміністрації Вінницької області Мовчаном Б.Б. в судовому засіданні заявлено відвід головуючому у справі судді Слісарчуку О.М. у зв'язку з обставинами, що викликають сумнів у його об'єктивності, оскільки в провадженні Оратівського районного суду Вінницької області під головуванням судді Слісарчука О.М. неодноразово перебували цивільні справи, позивачем був Друзь П.І., а відповідачем була Оратівська районна державна адміністрація Вінницької області. У вказаних справах неодноразово сторонами заявлялись відводи судді Слісарчуку О.М., які були задоволені з зазначених підстав. Дані обставини викликають сумнів у об'єктивності та неупередженості судді Слісарчука О.М. Ухвалою суду від 02.06.2016 року заяву про відвід задоволено враховуючи те, що сторони мають сумніви в об'єктивності і безсторонності судді, що в свою чергу може бути підставою оскарження дій судді та потягнути необ'єктивне затягування розгляду справи.

У цивільній справі №141/1105/15-ц за позовом Публічного акціонерного товариства комерційний банк "ПриватБанк" до Коломійця Володимира Васильовича про стягнення заборгованості за кредитним договором відповідач Коломієць В.В. заявив відвід головуючому судді у справі Слісарчука О.М., який мотивований тим, що в провадженні головуючого судді Слісарчука О.М. у 2013 році перебувала цивільна справа №141/589/13-ц за позовом Публічного акціонерного товариства комерційний банк "ПриватБанк" до Коломійця Володимира Васильовича про стягнення заборгованості за кредитним договором, спір в якій стосувався того самого кредитного договору б/н від 19.01.2006 року та заборгованості за ним. Ухвалою суду від 05.09.2013 року провадження у справі було закрито. В подальшому апеляційним судом вказану ухвалу від 05.09.2013 року скасовано. Таким чином, вважає, що подальший розгляд справи буде викликати сумнів в об'єктивності та неупередженості судді в розгляді зазначеної цивільної справи. Вказаний відвід ухвалою суду від 15.11.2016 року задоволено.

У цивільній справі №141/945/16-ц за позовом Кириленко Галини Володимирівни до Мельничук Надії Дмитрівни, засновника газети "33-КАНАЛ" Товариства з обмеженою відповідальністю "Регіна ЛТД" про

спростування поширених засобами масової інформації недостовірних відомостей та зобов'язання вчинити певні дії представником відповідача Якименком О.О. заявлено відвід головуючому судді Слісарчуку О.М., згідно якого в провадженні судді Слісарчука О.М. перебувало кримінальне провадження відомості про яке внесено Єдиного реєстру досудових розслідувань за №42014020250000007 від 12.11.2014 року по обвинуваченню Мельничук Надії Дмитрівни у вчиненні кримінальних правопорушень, передбачених ч. 1 ст. 172, ч. 3 ст. 382 КК України, у якій суддею Слісарчуком О.М. було заявлено самовідвід з причин перебування у дружніх відносинах з Мельничук Надією Дмитрівною, який ухвалою від 18.10.2016 року задоволено. Таким чином, подальший розгляд справи буде викликати сумнів в об'єктивності та неупередженості судді в розгляді зазначеної цивільної справи. Ухвалою суду від 21.12.2016 року вказаний відвід задоволено.

У цивільній справі №141/1078/15-ц за позовом Публічного акціонерного товариства комерційний банк "ПриватБанк" до Коломійця Володимира Васильовича про стягнення заборгованості за кредитним договором головуючим суддею Кругликом В.В. заявлено самовідвід з причин перебування з відповідачем Коломійцем В.В. у дружніх відносинах, що може викликати сумнів в об'єктивності та неупередженості судді, який ухвалою суду від 19.01.2016 року задоволено.

У цивільній справі №141/945/16-ц за позовом Кириленко Галини Володимирівни до Мельничук Надії Дмитрівни про спростування поширених засобами масової інформації недостовірних відомостей, головуючим суддею Кругликом В.В. заявлено самовідвід мотивуючи тим, що Мельничук Н.Д. перебувала на посаді голови Оратівської районної державної адміністрації Вінницької області, а він є головою Оратівського районного суду Вінницької області та перебував із відповідачем в робочих відносинах, тому подальший розгляд справи ним може викликати сумнів в об'єктивності та неупередженості судді, який ухвалою суду від 29.12.2016 року задоволено.

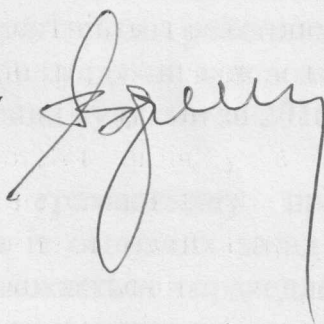
У цивільній справі №141/999/16-ц г за позовом Козачишина Ярослава Миколайовича до Романюка Олександра Борисовича про відшкодування майнової та моральної шкоди головуючим суддею Кругликом В.В. заявлено самовідвід у дружніх відносинах з братом відповідача – Романюком В.Б, що може викликати сумнів в об'єктивності та неупередженості судді, який ухвалою суду від 11.10.2016 року задоволено.

З проведеного узагальнення встановлено, що загальними підставами задоволення відводів у цивільних справах є п. 4 ч. 1 ст. 20 ЦПК України, тобто інші обставини, які викликають сумнів в об'єктивності та неупередженості. Ця підстава відводу чітко визначає, що перелік підстав для відводу не є вичерпним і ними можуть бути будь-які інші обставини справи, що позначаються на об'єктивності та неупередженості судді. Під упередженістю суду слід розуміти його схильність приймати позицію певних учасників процесу. Відводи та самовідводи, які розглядались суддями Оратівського районного суду Вінницької області стосувались приватних та публічних інтересів, зокрема приватні інтереси мають сторони справи, які зацікавлені в усуненні судді, що може у майбутньому вчинити неправомірні дії, а публічні інтереси виражають заінтересованість держави, яка не зацікавлена у накопиченні судових помилок з

боку конкретного судді. Якщо суддя заявить самовідвід, посилаючись на наявність інших обставин, які будуть викликати сумнів у його об'єктивності та неупередженості, то суд повинен такий самовідвід задовольнити. Адже краще за нього про наявність чи відсутність таких обставин ніхто знати не може. Визнавши самостійно їх наявність, суддя таким чином позбавить учасників процесу від необхідності їх доводити за допомогою доказів.

Висновки. Загальні підстави відводу в цивільному процесі мають надзвичайно важливе значення не тільки для теорії цивільного судочинства, але й для процесу правозастосування, практика по них має переглядатися задля вироблення єдиних підходів до розуміння упередженого та необ'єктивного ставлення до розгляду і вирішення цивільної справи. При узагальненні судової практики з питань заявлення самовідводів суддями; задоволення відводів (самовідводів), заявлених суддями за 2016 рік встановлено, що судді Оратівського районного суду Вінницької області в цілому дотримуються вищевказаних норм цивільного процесуального законодавства .

**Голова
Оратівського районного суду
Вінницької області**

В.В. Круглик

14 квітня 2017 року